

Predlog

Crna Gora

Ministarstvo unutrašnjih poslova

**Izvještaj
o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije reintegracije lica vraćenih na osnovu sporazuma o readmisiji za period 2016-
2020, za 2018. godinu**

Podgorica, mart 2019. godine

I. UVODNI REZIME

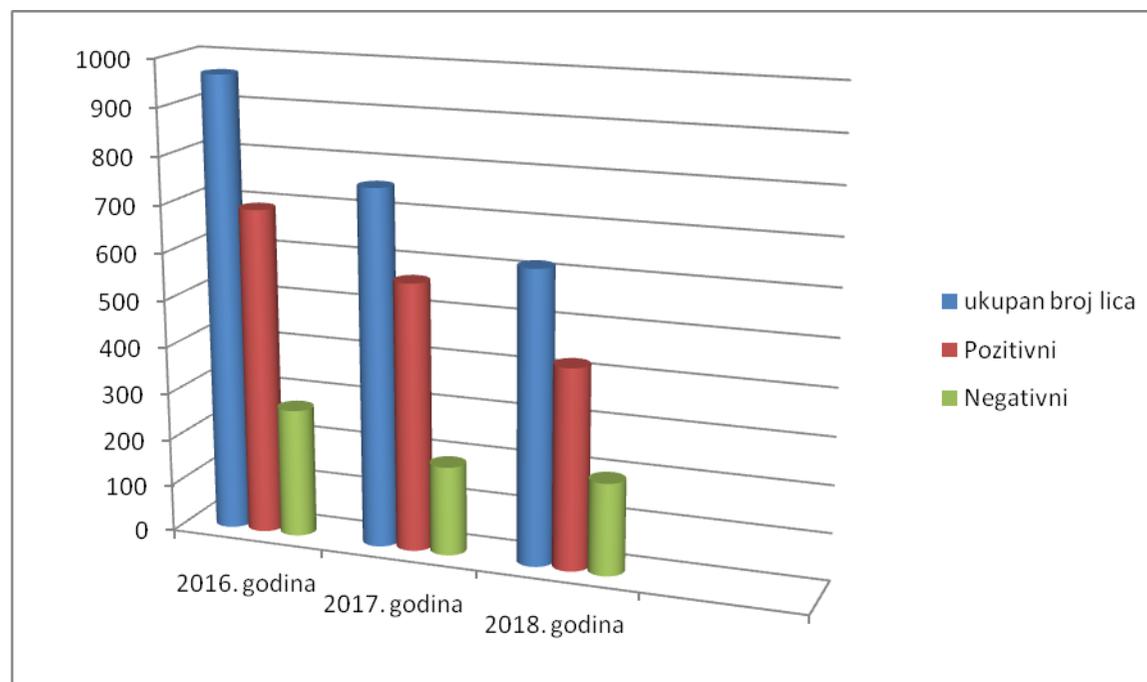
Akcionim planom za Pregovaračko poglavlje 24 - Pravda, sloboda i bezbjednost, kao jedna od obaveza Ministarstva unutrašnjih poslova, predviđena je izrada i donošenje **Strategije reintegracije lica vraćenih na osnovu sporazuma o readmisiji za period 2016-2020. godine**, u skladu s evropskim standardima u ovoj oblasti. S tim u vezi, a nakon pribavljanja mišljenja od EK, **Vlada Crne Gore, u aprilu 2016. godine**, usvojila je ovu Strategiju i **zadužila Ministarstvo unutrašnjih poslova da redovno izvještava Vladu**.

Akциони plan za sprovođenje Strategije reintegracije lica vraćenih na osnovu Sporazuma o readmisiji za period 2016-2020. godina, za 2018. i 2019. godinu, Vlada je donijela u martu 2018. godine.

Najznačajnije aktivnosti koje su realizovane tokom 2018. godine jesu da su **formirani timovi za podršku reintegraciji povratnika u lokalnim zajednicama**, da je Vlada Crne Gore krajem decembra 2018. godine donijela novu **Uredbu o organizaciji i načinu rada državne uprave**, kojom su poslovi koji se odnose na pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji, iz **prethodne nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja, prešli u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova**. Shodno navedenom, u cilju stvaranja funkcionlanog, efikasnog i sveobuhvatnog sistema međunarodne zaštite, pored poslova primjene međunarodnih ugovora o readmisiji, poslovi pružanja pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru, **su u nadležnosti jednog državnog organa (MUP-a)**. **Ovakvo rješenje garantuje uspješnu i kvalitetnu implementaciju standarda i politika iz ove oblasti.**

Svakako najznačajnije u prethodnom periodu je to što se smanjuje broj crnogorskih državljana za koje se traži saglasnost za vraćanje u Crnu Goru, tako da je u **2016. godini** zaprimljen zahtjev za readmisiju za **965 lica**, u **2017. godini** za **756 lica**, dok je u 2018. godini zaprimljen zahtjev za readmisiju za **619 lica**, **što znači da je ovaj broj opao u odnosu na 2016. godinu za 35%.**

Statistički prikaz o broju lica za koja je dostavljen zahtjev za readmisiju za 2016. 2017. i 2018. godinu

Rješenjem ministra unutrašnjih poslova, 01broj: 261/17-34028 od 30.08.2017. godine, obrazovana je Međuresorska radna grupa za praćenje strategije. Pored predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova, članovi ove radne grupe su i predstavnici: Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva vanjskih poslova, Ministarstva prosvjete, Ministarstva zdravlja, Uprave policije, Uprave za zbrinjavanje izbjeglica, Uprave za inspekcijske poslove, Poreske uprave, Zajednice opština Crne Gore, Zavoda za statistiku Crne Gore, Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Crvenog krsta Crne Gore i Međunarodne organizacije za migracije (IOM). Međuresorska radna grupa obrazovana je sa zadatkom da rukovodi, organizuje i koordinira aktivnosti organa državne uprave i drugih nadležnih organizacija u sprovođenju Strategije i Akcionog plana za njenu implementaciju; utvrđuje prioritete, dinamiku i rokove realizacije, ocjenjuje postignute rezultate i predlaže Akcioni plan za implementaciju Strategije.

U izvještajnom periodu (2018. I 2019) planirana je realizacija 18 mjera, od kojih je 16 mjera realizovano dok su dvije mjere djelimično realizovano. Ove dvije mjere realizovaće se tokom 2019, odnosno 2020. godine.

Izvještaj o sprovođenju Akcionog plana za implementaciju Strategije reintegracije lica vraćenih na osnovu sporazuma o readmisiji u 2018. godini, pripremljen je saglasno obavezi iz Programa rada Vlade Crne Gore za I kvartal 2019. godine i utvrđen je na sjednici Međuresorske radne grupe, koja je održana 28. februara 2019. godine.

Napomena: Za realizaciju mjera iz Akcionog plana za implementaciju Strategije reintegracije lica vraćenih na osnovu sporazuma o readmisiji za 2018. i 2019. godinu, nadležni organi će se uklopiti u redovna budžetska sredstva koja će biti odobrena za ove dvije godine.

II. KLJUČNA DOSTIGNUĆA U OBLASTI REINTEGRACIJE POV RATNIKA

Osnovni strateški cilj Strategiji i AP je stvaranje preduslova za adekvatan pristup procesu povratka i reintegracije na svim nivoima kroz dodatno jačanje institucionalnog okvira, efikasni proces asistencije, edukaciju i uspostavljen sistem monitoringa za praćenje Strategije i realizacije Akcionog plana za njeno sprovođenje.

Ovaj cilj se realizuje implementacijom sljedećih specifičnih ciljeva, i to: uspostavljanjem sistema koordinacije između institucija koje se bave pitanjima prihvata i reintegracije povratnika, naročito s aspekta organa na državnom, odnosno lokalnom nivou; jačanjem institucionalnih i administrativnih kapaciteta u cilju pružanja adekvatne asistencije povratnicima; osiguranjem jednakog pristupa pravima koja pripadaju povratnicima; obukom zaposlenih koji su uključeni u proces reintegracije povratnika, kao i njihova tehnička opremljenost i obučenost, zavisnost od pomoći.

a) **specifični cilj 1: „uspostavljanje sistema koordinacije između institucija koje se bave pitanjima prihvata i reintegracije povratnika, naročito s aspekta organa na državnom, odnosno lokalnom nivou“.**

Ovaj specifični cilj je realizovan i formirani su timovi za pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji, kako na centralnom tako i na lokalnom nivou. U sastave ovih timova su uključeni svi relevantni subjekti koji učestvuju u ovom procesu. Na ovaj način je uspostavljan sistem koordinacije između institucija koje se bave pitanjima prihvata i reintegracije povratnika, naročito s aspekta organa na državnom, odnosno lokalnom nivou.

b) **specifični cilj 2: „Jačanje institucionalnih i administrativnih kapaciteta u cilju pružanja adekvatne asistencije povratnicima“.**

Ovaj specifični cilj je realizovan. Što se tiče kapaciteta koji se odnose na djelokrug rada Direktorata za građanska stanja i lične isprave/Direkcije za strance, migracije i readmisiju, treba istaći da su u ovom trenutku administrativno tehnički kapaciteti na zadovoljavajućem nivou. Isti se jačaju kontinuiranim učešćem na seminarima i radionicama iz oblasti migracija. U izvještajnom periodu ova Direkcija je ojačana u administrativnom smislu na način što su popunjena dva službenička mjesta sa obučenim i kvalitetnim kadrovima. Što se tiče jačanja administrativnih kapaciteta treba istaći da su poslovi koji se odnose na pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o

readmisiji, iz prethodne nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja, prešli u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova/jednog državnog organa. Ovakvo rješenje garantuje uspješnu i kvalitetnu implementaciju standarda i politika iz ove oblasti.

c) Osiguranje jednakog pristupa pravima koja pripadaju povratnicima.

Ovaj specifični cilj je realizovan, u smislu da je Ministarstvo unutrašnjih poslova, u saradnji sa ostalim relevantnim subjektima i uz finansijsku podršku Međunarodne organizacije za migracije (IOM), sačinilo i štampalo **Informator za povratnike po readmisiji** i **Poster sa osnovnim informacijama za povratnike po readmisiji** na crnogorskom jeziku. Ovaj materijal je dostavljan **Ministarstvo vanjskih poslova**, radi prosljeđivanja diplomatsko konzularnim predstavništvima Crne Gore u inostranstvu, zatim **Upravi za zbrinjavanje izbjeglica**, radi prosljeđivanja nadležnim organima i ciljnim grupama i **Upravi policije/Sektoru granične policije**, radi distribuiranja na svim graničnim prelazima u Crnoj Gori. Na ovaj način povratnici su odmah nakon dolaska u Crnu Goru upoznati sa svojim pravima i obavezama. Takođe, lokalnim zajednicama pružena je podrška u sprovođenju programa reintegracije, u smislu da je tokom 2018. godine održano šest sastanaka na kojima su definisani mehanizmi podrške a sve u cilju inteziviranja saradnje sa predstavnicima centara za socijalni rad i opština Podgorica, Bijelo Polje, Berane i Rožaje. Posebno treba naglasiti aktivnosti koje je sproveo **Zavod za zapošljavanje Crne Gore**, koji je jedna od institucija u lancu institucija koja je prepoznata da može da doprinese boljoj integraciji povratnika, o čemu je detaljnije izviješteno u nastavku.

d) Obuka zaposlenih koji su uključeni u proces reintegracije povratnika kao i njihova tehnička opremljenost i obučanost.

Ovaj specifični cilj je djelimično realizovan. Naime, sa službenicima **Sektora granične policije realizovano je 219 oblika** obučavanja u kojima su i obrađivane teme o pravima i obavezama povratnika po readmisiji. Kroz realizovane oblike obučavanja **prošlo je 2.556 službenika Sektora granične policije**. Međutim, postoji **potrebno za dodatno obučavanje službenika Ministarstva unutrašnjih poslova (službenika koji su prethodno bili raspoređeni u MRSS)**, kao i **službenika u lokalnim zajednicama** koji će se baviti poslovima koji se odnose pomoć u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru. Da je u prethodnom periodu **došlo do smanjena sekundarnih (kružnih) migracija** govori i podatak da je u 2016. godini zaprimljen zahtjev za readmisiju za 965 lica, u 2017. godini za 756 lica, dok je u 2018. godini zaprimljen zahtjev za readmisiju za 619 lica., što znači da je ovaj broj opao u odnosu na 2016. godinu za 35%.

e) Zavisnost od pomoći.

Ovaj specifični cilj je djelimično realizovan. Kada se radi o uslugama zdravstvenog sistema, zapošljavanja, socijalne pomoći i dr., treba imati u vidu da su ove usluge postavljene na takvim osnovama da ne poznaje bilo kakvu različitost korisnika usluga ni po kom osnovu, već je pružanje ovih usluga jedinstveno za sve. Za Crnu Goru prihvatanje lica na osnovu sporazuma ne znači samo obavezu prema drugim državama potpisnicama, nego i čitav niz aktivnosti usmjerenih na ponovnu integraciju povratnika u sve sfere života u Crnoj Gori. Problemi sa kojima se suočava ova populacija građana Crne Gore, zahtijevaju ozbiljan pristup i koordinisane aktivnosti svih relevantnih državnih organa, organa lokalne uprave, međunarodnih i nevladinih organizacija, kako bi se integracija uspješno sprovela. S tim u vezi, **potrebno je u Crnoj Gori nastaviti sa unaprjeđivanjem propisa koji stimulišu integraciju povratnika u crnogorsko društvo, sprječavanje diskriminacije, netolerancije i ukupne društvene marginalizacije pojedinih grupa**, a sve u skladu sa najboljim praksama i standardima EU.

f) Izvještaji EK

Svakako treba imati u vidu da u Radnom dokumentu EK iz novembra 2018. Godine konstatovano „*da se sporazumi o readmisiji sa susjednim zemljama sprovode na zadovoljavajući način, osim sa Albanijom. Uprkos činjenici da neregularni migranti ulaze u Crnu Goru uglavnom preko albansko-crnogorske granice, Crna Gora izvještava da je stopa prihvatanja crnogorskih zahtjeva za readmisiju od strane Albanije veoma niska: u periodu januar-septembar 2018. godine Crna Gora je izvijestila da je Albanija izvršila readmisiju samo 14 osoba od 159 zahtjeva (i u redovnim i ubrzanim postupcima). Ovo stvara dodatni izazov za prihvatne kapacitete Crne Gore, s obzirom na to da na izlaznoj strani migracione rute, Crna Gora nesmetano ispunjava svoje obaveze readmisije u odnosu na Bosnu i Hercegovinu. Crna Gora je u izvještajnom periodu prihvatila 471 migranta iz susjednih zemalja, uključujući 455 iz Bosne i Hercegovine*”.

Takođe, EK je u ovom izvještaju konstatovala “*da se sprovođenje Sporazuma i protokola o readmisiji sa EU nastavlja bez problema, uz stopu povratka državljana Crne Gore iznad 100% u 2016. i 2017. Godini, i relativno niske apsolutne brojke (730 odluka o povratku izdatih crnogorskim državljanima 2017. godine). Prema crnogorskoj nacionalnoj statistici, svi zahtjevi za readmisiju koje su poslale države članice EU u periodu od januara do juna 2018. godine u vezi sa državljanima Crne Gore (230 predmeta) su prihvaćeni, pri čemu je 92% ovih zahtjeva došlo iz Njemačke. U pogledu zahtjeva EU za readmisiju državljana trećih zemalja, odbijeni zahtjevi uglavnom se odnose na građane romske zajednice sa nevažećim pasošem bivše Jugoslavije, za koje Crna Gora ne priznaje dokaze o boravku u Crnoj Gori prije njihovog odlaska u državu članicu EU*”.

S tim u vezi, tokom 2018. Godine je održano dva sastanka **Zajedničkog odbora za praćenje implementacije Sporazuma o readmisiji između predstavnika Crne i Republike Albanije**. Na sastanku koji je održan u Podgorici, 2. novembra 2018. godine, donijeti su zaključci da i u Crnoj Gori i u Republici Albaniji postoji jasno opredjeljenje za dalji razvoj dobrosusjedskih odnosa i regionalne politike u ovoj oblasti, da treba ići u pravcu jačanja međusobne saradnje, uspostavljanja efikasnog mehanizma za praćenje ovog procesa, jačanja granične kontrole obje strane, kao i da treba staviti akcenat na skraćeni postupak readmisije, koji je brži, i koji pokazuje između ostalog efikasniju kontrolu tokova migracija na svojim teritorijama.

Isto tako, na četvrtom sastanku Zajedničkog komiteta za readmisiju, koji je održan 2. maja 2018. godine u Briselu, je konstatovano da je EU zabilježila „*pozitivan trend smanjenja broja zahtjeva od strane država članica, a koji su se odnosili na državljane Crne Gore od 2405 u 2016. godini do 730 u 2017. godini. Sljedeći pozitivan trend jeste smanjenje broja zahtjeva za azil od strane cg državljana, tako da ih je u 2015. godini bilo oko 4.000, 2016. godini oko 1.500, dok ih je u 2017. godini bilo oko 500. Većinom se ovi podaci odnose na SR Njemačku*“. Takođe, na ovom sastanku je konstatovano da je u postupku operacija vraćanja preko **FRONTEX** u 2016. i 2017. godini realizovano osam operacija za Crnu Goru iz Njemačke i Luksemburga. Prva kolektivna operacija povratka je realizovana u martu 2018. godine, gdje je vraćeno 29 crnogorskih državljana iz Njemačke.

g) Statistika

I u 2018. godini najveći broj zamolnica je zaprimljen od strane nadležnih organa SR Njemačke, zatim slijedi Francuska, Švedska, Švajcarska, Austrija, tako od ukupnog broja lica za koja se traži vraćanje u Crnu Goru – 619, **na Njemačke otpada – 539 ili 87%.**

Pregled postupanja po zamolncama u primjeni sporazuma o readmisiji 01. 01. – 31. 12. 2018. godine

Država koja šalje zamolnicu	Predmeti u radu						Završeno				Ukupno		Nezavršeno	
	Prenijeto iz 2017.		Primljeno u 2018.		Ukupno		Data saglasnost		Nije data saglasnost		Broj Zamolnica	Broj lica	Broj Zamolnica	Broj lica
	Broj Zamolnica	Broj lica	Broj zamolnica	Broj lica	Broj zamolnica	Broj lica	Broj zamolnica	Broj lica	Broj zamolnica	Broj lica				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. Njemačka	-	-	243	539	243	539	164	362	79	177	243	539	-	-
2. Švajcarska	-	-	8	8	8	8	6	6	2	2	8	8	-	-
3. Švedska	-	-	10	17	10	17	9	15	1	2	10	17	-	-
4. Belgija	-	-	5	5	5	5	3	3	2	2	5	5	-	-
5. Holandija	-	-	5	5	5	5	5	5	-	-	5	5	-	-

6. Danska	-	-	5	5	5	5	5	5	-	-	5	5	-	-
7. Austrija	-	-	7	7	7	7	4	4	3	3	7	7	-	-
18. Mađarska	-	-	1	1	1	1	1	1	-	-	1	1	-	-
9. Francuska	-	-	15	30	15	30	10	23	5	7	15	30	-	-
10. Norveska	-	-	1	1	1	1	1	1	-	-	1	1	-	-
11. Italija	-	-	1	1	1	1	-	-	1	1	1	1	-	-
UKUPNO	-	-	301	619	301	619	208	425	93	194	301	619	-	-

I u 2018. Godini povratnici su najčešće kao mjesto vraćanja navodili Podgoricu, Berane, Bijelo Polje, Nikšić, Rožaje. Posmatrano po regionima, centralni i sjeverni region su bili regije najčešćeg vraćanja povratnika. Nakon vraćanja u našu zemlju, povratnici se po svom izboru upućuju u mjesta ranijeg prebivališta - boravišta ili u neka druga područja, gdje namjeravaju da duže ili kraće žive.

Podsjećanja radi, Crna Gora je već izgradila institucionalnu, zakonodavnu i administrativnu strukturu regulisanja pitanja koja se odnose na problematiku readmisije i reintegracije. Može se konstatovati da je u Crnoj Gori **potrebno nastaviti sa značajnijem uključivanju lokalne samouprave u sprovođenju mjera i aktivnosti na planu reintegracije povratnika u lokalnim zajednicama.**

Zaključivanjem i primjenom sporazuma o readmisiji, odnosno ponovnom prihvatu lica koja nemaju dozvolu boravka, jedna je od obaveza Crne Gore koja, između ostalog, predstavlja osnovu za kontrolu i sprječavanje ilegalnih migracija. **Sporazumi o readmisiji predstavljaju značajan instrument politike povratka migranata i tražioca azila iz država članica EU kojima se definiše obaveza država potpisnica o ponovnom prihvatu svojih državljana, kao i državljana trećih država i lica bez državljanstva.**

Međudržavni bilateralni sporazumi o readmisiji, kao i Sporazum o readmisiji s EU, obavezali su Crnu Goru da na svoju teritoriju prihvati lica koja nezakonito borave u drugim državama, najčešće državama Zapadne Evrope. Osim **sopstvenih državljana Crna Gora se obavezala da, pod određenim uslovima, prihvati i državljane bivših republika SFRJ i državljane trećih zemalja.** Sprovedenjem sporazuma o readmisiji, ispunjen je bitan uslov za stavljanje građana Crne Gore na takozvanu Bijelu šengensku listu.

Za Crnu Goru prihvatanje lica na osnovu sporazuma ne znači samo obavezu prema drugim državama potpisnicama, nego i čitav niz aktivnosti usmjerenih na ponovnu integraciju povratnika u sve sfere života u Crnoj Gori. Problemi sa kojima se suočava ova populacija građana Crne Gore, zahtijevaju ozbiljan pristup i koordinisane aktivnosti svih relevantnih državnih organa, organa lokalne uprave, međunarodnih i nevladinih organizacija, kako bi se integracija uspješno sprovela. **Uspješnim sprovođenjem integracije, sprječavaju se i sekundarne migracije, čime se u suštini ispunjava cilj sporazuma o readmisiji. Pitanje poštovanja ljudskih i manjinskih prava povratnika u postupku readmisije i procesu reintegracije zaslužuje pažnju državnih organa i drugih aktivnih učesnika u ovom migracionom toku.**

Problemi sa kojima se suočava ova populacija građana Crne Gore, zahtijevaju ozbiljan pristup i koordinisane aktivnosti svih relevantnih državnih organa, organa lokalne uprave, međunarodnih i nevladinih organizacija, kako bi se integracija uspješno sprovela. **S obzirom da je značajan broj romske populacije među povratnicima po sporazumima o readmisiji, koja nezakonito boravi u državama EU to je potrebno posebnu pažnju posvetiti reintegraciji upravo ovih povratnika.**

Rješavanje ovog pitanja teško ostvarivo na kvalitetan način bez solidarnog učešća međunarodne zajednice. Izostanak međunarodne pomoći, uslovilo bi aktueliziranje pitanja sekundarnih migracija. Dodatno opterećenje predstavlja činjenica da u Crnoj Gori živi značajan broj ekonomski ugroženih lica u stanju krajnje socijalne potrebe. **Radi se uglavnom o pripadnicima Roma, Aškalija i Egipćana koji tradicionalno predstavljaju izrazito migratornu zajednicu.** Takođe, Crna Gora je na svojoj nacionalnoj teritoriji prihvatila veliki broj raseljenih lica iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine kao i interno raseljenih

lica sa Kosova. S tim u vezi, eventualni povratak većeg broja lica u procesu readmisije nepovoljno bi uticao na već ionako osjetljivu socio-ekonomsku situaciju u zemlji.

Na osnovu raspoloživih podataka može se procijeniti da su mjesta porijekla migranata upravo one opštine u kojima je prisutna veća stopa siromaštva i nezaposlenosti. To se objektivno doživljavaju kao glavni takozvani potisni faktori. Njihovom sanacijom preventivno se utiče na ilegalne migracije, te time i relativizaciju pitanja reintegracije. **Reintegracija je ponovno pronalaženje ciljeva i smisla života na djelimično ili potpuno novim osnovama, odnosno u novim uslovima. Potreba za reintegracijom nastaje zbog prethodnog djelovanja nekih dezintegracionih procesa ili zbog novih, usljed kojih prethodna integrisanost nije više funkcionalna.**

III. OCJENA REALIZACIJE DEFINISANIH MJERA IZ AP

MJERA	AKTIVNOST	NADLEŽNI ORGAN	ROK	INDIKATOR USPJEHA	STATUS REALIZACIJE
1. Održavanje redovnih sastanaka Međuresorske radne grupe	Kvartalno održavanje sastanak MRG	Ministarstvo unutrašnjih poslova kao i ostali organi uključeni u proces reintegracija	Kontinuirano /Stalna aktivnost	broj održanih sastanaka	REALIZOVANO Mjera se realizuje u kontinuitetu i u izvještajnom periodu 01.01.-31.12.2018. godine, održane su dvije sjednice Međuresorske radne grupe (26. februara 2018. godine i 26. oktobra 2018. godine. Svakako, u pogledu sinergije državnih organa, treba istaći da je u izvještajnom periodu održan značajan broj radnih sastanaka i da je u tim prilikama, kao i kroz neposrednu komunikaciju, razmijenjen veliki broj podataka i informacija, a naročito između Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva vanjskih poslova i Uprave policije.
2. Uspostavljanje elektronske Baze podataka o licima koja su vraćena u skladu sa sporazumima	- Izrada Projekta; - Uspostavljanje baze podataka o povratnicima	Ministarstvo unutrašnjih poslova kao i ostali organi uključeni u	IV kvartal 2019	Uspostavljena Baza i uvezani svi nadležni organi	DJELIMIČNO REALIZOVANO U maju 2018. godine održane su konsultacije sa predstavnicima

o readmisiji i elektronsko uvezivanje svih nadležnih organa koji se bave ovim pitanjima		proces reintegracija			Svjetske banke u vezi sa pružanjem doprinosa u procesu podrške efektivne reintegracije (Roma) povratnika u Crnoj Gori. Misiju SB je predvodio Stavros George Stavrou i ova misija treba državama ZB da pruži tehničku podršku u reintegraciji Roma. Pored izrade projektnog zadatka i softera ova podrška bi obuhvatila i obuku službenika. U toku je druga faza projekta i izbor konkretne podrške na osnovu nalaza eksperta iz maja o.g., i s tim u vezi, krajem septembra je održan sastanak na kojem su razmijenjeni predlozi za konkretan vid podrške. Na sastanku koji je održan 15. novembra o.g., dogovorena je dalja dinamika rada na ovom projektu, upoznati su predstavnici SB da je u međuvremenu došlo do izmjena Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave u Crnoj Gori, i da su po novoj

				organizaciji i načinu rada državne uprave, poslovi pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji, koje je do sada vršila Upravi za zbrinjavanje izbjeglica, prešli u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova. U decembru 2018. godine predstavnicima SB dostavljen je spisak podataka koji su potrebni za bazu podataka o licima/povratnicima po readmisiji, i imenovana kontakt osoba koja će tokom februara održati sastanak sa ekspertima na tehničkom nivou. Treba imati u vidu da smo u komunikaciji sa predstavnicim SB informisani da su i države regiona aplicirale za ovaj ili sličan vid podrške, i da ustupanje ove pomoći od strane SB zavisi isključivo od agilnosti

					svake države posebno. Takođe, treba napomenuti da je u završnoj fazi izrada Projektnog zadatka za izmjene i izradu novih programskih modula u skladu sa novim Zakonom o upravnom postupku. Ovim Projektom, između ostalog, treba da se propišu tehničkih uslovi za uspostavljanje baze podataka o licima/povratnicima po readmisiji, tako da je sasvim izvjesno da će se tokom 2019. godine ova mjera realizovati.
3. Pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji	- Definisanje i implementacija mehanizama podrške povratnicima u cilju održive reintegracije - Sinergija državnih organa koji su neposredno uključeni u proces reintegracije, kroz razmjenu relevantnih podataka koji se odnose na preduzete mjere na kvartalnom nivou - Obilazak i intenziviranje saradnje sa jedinicama lokalne samouprave, prije svih, opština Podgorica,	- Uprava za zbrinjavanje je izbjeglica i centri za socijalni rad, u saradnji sa: - Ministarstvom unutrašnjih poslova, - Upravom policije; - Ministarstvom	Kontinuirano /Stalna aktivnost	- Broj lica kojima je pružena pomoć, - Definisan mehanizam podrške povratnicima - Broj održanih sastanaka - Broj razmijenjenih informacija - Izvještaji MRG koja je zadužena za praćenje implementacije Strategije reintegracije lica vraćenih na osnovu Sporazuma o readmisiji za period	REALIZOVANO Mjera se realizuje u kontinuitetu i iz nadležnosti bivše Uprave za zbrinjavanje izbjeglica: - definisani mehanizmi podrške i dostavljeni relevantnim subjektima; - održana dva sastanaka u 2018. godini u cilju sinergije državnih organa; - održana četiri sastanka u cilju intenziviranja saradnje sa

	Berane, Bijelo Polje i Rožaje, gdje se nalazi najveći broj lica vraćenih u Crnu Goru na osnovu sporazuma o readmisiji	- vanjskih poslova; - Ministarstvom rada i socijalnog staranja - Ministarstvom zdravlja; - Ministarstvom prosvjete; - Zavodom za zapošljavanje; - Lokalnim samoupravama; - Relevantne međunarodne organizacije; - Crvenim krstom Crne Gore; - NVO sektorom.		- 2011-2015. godina, Broj održanih sastanaka sa službenicima opština Berane, Bijelo Polje i Rožaje	predstavnicima centara za socijalni rad i opština Podgorica, Bijelo Polje, Berane i Rožaje; Crveni krst Crne Gore je pružio savjetodavnu podršku za 13 lica koja su kroz readmisiju vraćena u Crnu Goru, upućujući ih na nadležne državne organe koje im mogu pomoći da riješe regulisanje dokumenata u Crnoj Gori, ukoliko ih nijesu imali. Što se tiče pružanja pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana koji su napustili Crnu Goru, a nijesu se odjavljivali sa zdravstvenog osiguranja, treba istaći da po povratku u Crnu Goru nastalaju kontinuirano dobijanje zdravstvenih usluga. Takođe, kroz Regionalni stambeni projekat a povodom isticanja stambenog problema za dvije povratničke porodice ističemo da

		vom zdravlja; - Ministarstvom prosvjete; - Zavodom za zapošljavanje; - Lokalnim samoupravama; - Relevantne međunarodne organizacije; - Crvenim krstom Crne Gore; - NVO sektorom.		privremenog smještaja povratnicima bivšoj UZZI, utvrđena je prvi put Akcionim planom za 2018-2019 god. marta mjeseca 2018. godine. Obzirom da je Zakon o budžetu za 2018 donešen decembra mjeseca 2017. godine, sredstva nijesu mogla ni biti planirana za tu namjenu za 2018. godinu. Bivša UZZI je Predlogom Budžeta za 2019. godinu, planirala sredstva na osnovu pokazatelja iz 2017. godine, u iznosu 79.800,00 eura. Ministarstvo finansija nije odobrilo tražena sredstva za 2019. godinu. Od početka godine Crveni krst je pružio podršku u hrani i higijeni za 3 porodice koje su se obratile za pomoć, a za 1 petočlanu porodicu je primljena informacija iz Njemačke o čemu je Crveni krst Crne Gore obavijestio MUP, UZZI nakon čega je dogovoreno da se obide porodica i odradi procjena potreba. CKCG je u redovnoj komunikaciji sa nadležnim

					državnim institucijama u cilju razmjene informacija i blagovremene reakcije. Zavod za zapošljavanje Crne Gore je jedna od institucija u lancu institucija, koja je prepoznata da može da doprinese boljoj integraciji povratnika. Kod Zavoda za zapošljavanje Crne Gore na evidenciji nezaposlenih bila su identifikovana 20 lica povratnika, i to u Rožajama 18, a u Podgorici 2. S tim u vezi, izvještavamo da su u opštini Rožaje, identifikovana lica koja su povratnici, zajedničkim radom koordinatora u toj opštini, te shodno Zakonu o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti ("Službeni list CG" br.14/2010, 45/2012, 61/2013, 20/2015 i 52/2016"), pružen stručan tretman, za 18 lica, povratnika. Tretman se odnosio na informisanje o mogućnostima i uslovima zapošljavanja, o

					moogućnostima za profesionalnu orjentaciju, o posredovanju, o uključivanjima u mogućim mjerama aktivne politike zapošljavanja i dr, a sve u cilju njihove zapošljivosti, unapređenju kvalifikacija i kompetencija usklađenih sa potrebama tržišta rada. Aktivna politika zapošljavanja obuhvata planove, programe i mjere usmjerene ka povećanju zaposlenosti odnosno smanjenju nezapolenosti. Mjere aktivne politike zapošljavanja su: posredovanje u zapošljavanju, profesionalna orjentacija, osposobljavanje za samostalan rad, podrška samozapošljavanju, subvencije za zapošljavanje, profesionalna rehabilitacija teže zapošljivih lica, javni rad i dr. U ovom izvještajnom periodu, šest lica je zaposleno posredovanjem Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, nakon,

					uključenja u jedne od mjera aktivne politike zapošljavanja. Osam lica je uključeno u mjere aktivne politike zapošljavanja (informisanje o mogućnostima i uslovima zapošljavanja, uključivanje u motivacione radionice, posredovanje, informisanje o mogućnosti uključivanjima u mogućim mjerama aktivne politike zapošljavanja ili obuka – 1 lice završilo obuku), a tri lica je ostvarilo pravo na novčanu naknadu, shodno Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, (“Službeni list CG” br. 49/2008, 73/2010, 61/2013, 39/2011 i 55/2016). Takođe, u Podgorici se na evidenciji nezaposlenih, od novembra 2018. godine, nalaze dva lica – povratnika, koji su ostvarili pravo na materijalno obezbjeđenje porodice kod Centra za socijalni rad.

					MVP je tokom 2018. godine izdalo ukupno 46 putnih listova.
5. Formirati timove za podršku reintegraciji povratnika u lokalnim zajednicama u kojima će pored predstavnika nadležnih organa učešće uzeti i predstavnici povratnika po readmisiji	Inicirati i formirati timove za podršku reintegracije povratnika	- Uprava za zbrinjavanje izbjeglica i centri za socijalni rad, u saradnji sa: - Ministarstvom unutrašnjih poslova, - Upravom policije; - Ministarstvom vanjskih poslova; - Ministarstvom rada i socijalnog staranja - Ministarstvom zdravlja; - Ministarstvom prosvjete; - Zavodom	Kontinuirano /Stalna aktivnost	Broj formiranih timova	REALIZOVANO Formirani sljedeći timovi za podršku: -Operativnog tima za pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji; -Operativnog tima za pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji za opštinu Bijelo Polje; -Operativnog tima za pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji za opštinu Rožaje; -Operativnog tima za pružanje

		za zapošljavanje; - Lokalnim samoupravama; - Relevantne međunarodne organizacije; - Crvenim krstom Crne Gore; - NVO sektorom.			pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji za opštinu Berane; -Operativnog tima za pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji za Glavni grad Podgoricu i opštine u okviru Glavnog grada Golubovci i Tuzi. Crveni krst Crne Gore je imenovao predstavnike za timove za podršku za integraciju. Učešće predstavnika Ministarstva zdravlja, stoji na raspolaganju za učešće u timu koji bude obrazovao nadležni državni organ, kako bi se ovim pitanjima pristupilo multisektorski. U sastavu Međuresorskog Operativnog tima za pružanje

					pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji, pored predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva rada i socijalnog staranja su i predstavnici JU Centar za socijalni rad za Glavni grad Podgorica i opštine u okviru Glavnog grada Podgorica, Golubovci i Tuzi, JU Centar za socijalni rad za opštinu Bijelo Polje, JU Centar za socijalni rad za opštinu Rožaje, JU Centar za socijalni rad za opštine Berane, Andrijevica i Petnjica, Uprava policije, Ministarstva vanjskih poslova, Ministarstva zdravlja, Ministarstva prosvjete, Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Zajednice opština Crne Gore, Glavnog grada Podgorica i opštine u okviru Glavnog grada Podgorica, Opštine Bijelo Polje, Opštine Rožaje, Opštine Berane, IOM- a, Crvenog krsta Crne Gore, i jedan bivši povratnik po ugovoru o readmisiji. U timovima na lokalnom nivou

					su pored predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva rada i socijalnog staranja su i predstavnici opštinskih centara za socijalni rad, Ministarstva prosvjete, Ministarstva zdravlja, Zavod za zapošljavanje Crvenog krsta Crne Gore.
6. Imenovanje kontakt osoba u Ministarstvu unutrašnjih poslova u Upravi za zbrinjavanje izbjeglica u Upravi policije i u jedinicama lokalne samouprave, koje će razmjenjivati informacije o licima koja su u postupku vraćanja u Crnu Goru	- Odrediti kontakt osobe u Ministarstvu unutrašnjih poslova, Upravi za zbrinjavanje izbjeglica i u Upravi policije - Odrediti kontakt osobe u jedinicama lokalne samouprave.	- Ministarstvo unutrašnjih poslova, - Uprava policije, - Uprava za zbrinjavanje izbjeglica; - centri za socijalni rad, Jedinice lokalne samouprave.	Kontinuirano /Stalna aktivnost	Broj razmijenjenih informacija između nadležnih organa	REALIZOVANO U Ministarstvu unutrašnjih poslova, u Upravi za zbrinjavanje izbjeglica, Upravi policije i u jedinicama lokalne samouprave određene su kontakt osoba.
7. Djelotvorno i efikasno sprovođenje Sporazuma o readmisiji između Crne	- Poštovanje zadatih rokova za odgovaranje na pojedinačne zahtjeve za readmisiju, - Poštovanje zadatih rokova za odgovaranje na	- Ministarstvo unutrašnjih poslova - Uprava policije	Kontinuirano /Stalna aktivnost	Broj zahtjeva primljenih za readmisiju sopstvenih državljana Broj zahtjeva primljenih	REALIZOVANO Mjera se realizuje kontinuirano i postupajući po sporazumima o readmisiji, u 2018. godini,

Gore i Evropske zajednice o readmisiji lica koja su bez dozvole boravka	pojedinačne zahtjeve za tranzit	- Ministarstvo vanjskih poslova		za readmisiju državljana trećih država Broj primljenih/prihvaćenih/odbijenih zahtjeva za tranzit	primljeno je ukupno 301 zahtjeva za readmisiju koji su se odnosili na prihvata ukupno 619 lica, od čega je pozitivno riješeno 208 zahtjeva, odnosno data je saglasnost za prihvatanje ukupno 425 lica, negativno je riješeno 93 zahtjeva, odnosno nije data saglasnost za prihvatanje ukupno 194 lica. Na sve zahtjev se odgovorilo u propisanom roku.
8. Zaključivanje implementacionih protokola s ostalim državama članicama EU na zahtjev bilo koje od strana, na osnovu člana 19 Sporazuma između Crne Gore i Evropske zajednice o readmisiji lica koja su bez dozvole boravka	- Pokrenuti inicijative za vođenje pregovora, - Usaglasiti i parafirati tekstove protokola, - Potpisati protokole, - Pripremiti protokole za objavljivanje i stupanje na snagu	- Ministarstvo unutrašnjih poslova - Uprava policije - Ministarstvo vanjskih poslova	Kontinuirano /Stalna aktivnost	- Statistički podaci o broju usaglašenih protokola - Statistički podaci o broju potpisanih protokola - Statistički podaci o broju protokola koji su stupili na snagu - Statistički podaci o broju lica koja su predmet readmisije	REALIZOVANO Mjera se realizuje kontinuirano i u martu 2018. godine inicirano je usaglašavanje implementacionih protokola o readmisiji sa svim državama članicama EU sa kojima Crna Gora nema potpisane protokole, odnosno inicijativa je pokrenuta prema nadležnim organima Francuske, Švedske, Danske, Finske, Kipra, Poljske, Portugala, Rumunije, Irske, Litvanije i Letonije. Uz ovu inicijativu nadležnim organima

					ovih država dostavljen je i Nacrt protokola na engleskom jeziku. Protokol između Vlade Crne Gore i Vlade Španije o implementaciji Sporazuma između Crne Gore i Evropske zajednice o readmisiji (vraćanje i prihvatanje) lica koja su bez dozvole boravka, potpisan je u decembru 2018. godine. Nacrt protokola između Vlade Crne Gore i Vlade Grčke o implementaciji Sporazuma između Crne Gore i Evropske zajednice o readmisiji (vraćanje i prihvatanje) lica koja su bez dozvole boravka, je potpuno usaglašen elektronskim putem i u toku je procedura definisanja mjesta i datuma za njegovo potpisivanje. Nadležni organi Litvanije prihvatili su inicijativu nadležnih organa Crne Gore za zaključivanje implementacionog protokola i

					sa istim se saglasili. Naredni je korak susret dvije delegacije (ili elektronska razmjena tekstova protokla) i usaglašavanje istih.
9. Zaključivanje, potvrđivanje kao i djelotvorno i efikasno sprovođenje sporazuma o readmisiji sa trećim državama.	- Pokrenuti inicijative za vođenje pregovora, - Usaglasiti i parafirati tekstove sporazuma, - Potpisati sporazume, - Usvojiti zakon o potvrđivanju sporazuma, - Stupinje na snagu sporazuma	- Ministarstvo unutrašnjih poslova - Uprava policije - Ministarstvo vanjskih poslova	Kontinuirano /Stalna aktivnost	- Statistički podaci o broju usaglašenih sporazuma sa trećim državama - Statistički podaci o broju potpisanih sporazuma sa trećim državama - Statistički podaci o broju sporazuma sa trećim državama koji se primjenjuju, Statistički podaci o broju lica koja su predmet readmisije shodno sporazuma sa trećim državama.	REALIZOVANO Mjera se realizuje kontinuirano i u julu 2018. godine nadležnim organima Gruzije predloženo je da se pregovori u cilju zaključivanja Sporazuma o readmisiji između Vlade Crne Gore i Vlade Gruzije održe u IV Kvartalu 2018. godine ili u I Kvartalu 2019. godine, u Podgorici ili u mjestu koje nadležni organi Gruzije predlože. Dogovoreno je da se pregovori održe početkom 2019. godine. Nacrt Sporazuma između Crne Gore i Republike Island o readmisiji (vraćanje i prihvatanje) lica koja su bez dozvole boravka, je u fazi usaglašavanja. Nadležni organi Islanda prihvatili su inicijativu nadležnih organa Crne Gore i predložili da se konačan tekst Sporazuma usaglasi putem

					konferencijskog poziva. Nadležnim organima Ruske Federacije u martu 2018. godine ponovo je upućena Inicijativa za potpisivanje Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Ruske Federacije o readmisiji, i do sada nije bilo povratnih informacija od strane nadležnih ruskih organa. Nadležnim organima Ukrajine u martu 2018. godine ponovo je upućena Inicijativa za pokretanje pregovora i zaključivanje Sporazuma o readmisiji između Vlade Crne Gore i Vlade Gruzije i Ukrajine, i do sada nije bilo povratnih informacija.
10. Djelotvorno i efikasno sprovođenje Sporazuma o readmisiji između Crne Gore i sljedećih država: Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Republike	- Poštovanje zadatih rokova za odgovaranje na pojedinačne zahtjeve za readmisiju, - Poštovanje zadatih rokova za odgovaranje na pojedinačne zahtjeve za tranzit	- Ministarstvo unutrašnjih poslova - Uprava policije - Ministarstvo vanjskih poslova	Kontinuirano /Stalna aktivnost	- Broj zahtjeva zaprimljenih za readmisiju u redovnom postupku - Broj upućenih zahtjeva za readmisiju u redovnom postupku - Broj zahtjeva zaprimljenih za readmisiju u skraćenom postupku - Broj upućenih	REALIZOVANO Mjera se realizuje u kontinuitetu. <i>-redovni postupak readmisije sa susjednim zemljama</i> • U periodu od 01.01.2018. godine do 01.01.2019. godine nadležnim organima Srbije

Albanije, Republike Kosova i Republike Srbije, kao i poštovanje zadatah rokova za odgovaranje na pojedinačne zahtjeve				zahtjeva za readmisiju u skraćenom postupku - Broj primljenih/prihvaćenih/odbijenih zahtjeva za tranzit	upućeno je ukupno 27 zahtjeva za readmisiju 40 lica, od čega je data saglasnost za povratak 27 lica, za 13 lica nije data saglasnost za povratak. U istom periodu od nadležnih organa Srbije nije dostavljen niti jedan zahtjev za prihvatanje lica. • U periodu od 01.01.2018. godine do 01.01.2019. godine nadležnim organima Bosne i Hercegovine upućeno je ukupno 8 zahtjeva za readmisiju 8 lica, od čega je data saglasnost za povratak 7 lica, dok je jedan zahtjev za vraćanje jednog lica i dalje u radu. U istom periodu od nadležnih organa Bosne i Hercegovine primljeno je ukupno 28 zahtjeva za prihvatanje 41 lica, od čega je na 28 zahtjeva za prihvatanje 34 lica pozitivno odgovoreno, dok je na 1 zahtjev za prihvatanje 7 lica nadležnim organima Bosne i Hercegovine upućen

					negativan odgovor. • U periodu od 01.01.2018. godine do 01.01.2019. godine nadležnim organima Republike Hrvatske upućeno je ukupno 4 zahtjeva za readmisiju 4 lica, od čega je data saglasnost za prihvatanje 3 lica, dok za 1 lice nije data saglasnost za povratak U istom periodu od nadležnih organa Republike Hrvatske primljeno je ukupno 8 zahtjeva za prihvatanje 21 lica, od čega je na 4 zahtjeva za prihvatanje 7 lica pozitivno odgovoreno, dok je na 3 zahtjeva za prihvatanje 11 lica nadležnim organima Republike Hrvatske upućen negativan odgovor, i jedan zahtjev za prihvatanje 3 lica je obustavljen, jer su isti tražili azil u R Hrvatskoj, nakon što je na isti dostavljen pozitivan odgovor.

					• U periodu od 01.01.2018. godine do 01.01.2019. godine nadležnim organima Republike Albanije upućeno je ukupno 27 zahtjeva za readmisiju 153 lica, od čega je za povratak 17 lica data saglasnost, za 76 lica nije data saglasnost, dok je 8 zahtjeva za vraćanje 60 lica i dalje u radu. U istom periodu od nadležnih organa Republike Albanije nije dostavljen niti jedan zahtjev za prihvatanje lica.• U periodu od 01.01.2018. godine do 01.01.2019. godine nadležnim organima Kosova upućeno je 6 zahtjeva za readmisiju 6 lica, od čega je za 5 lica data saglasnost za povratak, dok za jedno lice nije data saglasnost za povratak. U istom periodu od nadležnih organa Kosova primljeno je ukupno 1 zahtjev za prihvatanje 1 lica, i na isti je negativno odgovoreno.

					• U periodu od 01.01.2018. godine do 01.01.2019. godine nadležnim organima Makedonije upućeno je 2 zahtjeva za readmisiju 2 lica, od čega je za 1 lice data saglasnost za povratak, dok je jedan zahtjev za jedno lice i dalje u radu. U istom periodu od nadležnih organa Makedonije nije dostavljen niti jedan zahtjev za prihvatanje lica. skraćeni postupak readmisije sa susjednim zemljama: Broj zaprimljenih zahtjeva u skraćenom postupku od BIH: • ukupno 677• broj pozitivnih odgovora 673 (Sirija 265, Alžir 52, Maroko 20, libija 21, Avganistan 3, Egipat 1, Palestina 32, Indija 1, Bangladeš 2, Nepal 5, Tunis 3, Iran 1, Kuvajt 1 i Irak 54)

					• broj negativnih odgovora 4 (Maroko 3, Alžir 1) Broj zaprimljenih zahtjeva od Hrvatske: • ukupno 20• broj pozitivnih odgovora 12 (Kosovo 2, Alžir 3, Sirija 2, Albanija 4 i Turska 1)• broj negativnih odgovora 8 (Iran 6, Indija 2) Broj zaprimljenih zahtjeva od Srbije: • ukupno 7• broj pozitivnih odgovora 7 (Irak 1, Jordan 1, Iran 2, Palestian 3) Broj upućenih zahtjeva Kosovu: • ukupno 8• broj pozitivnih odgovora 8 (Palestina 3, Pakistan 2, Libija 2, Irak 1) Broj upućenih zahtjeva Srbiji: • ukupno 48• broj pozitivnih odgovora 48 (Indija 4, Kamerun 1,

					Irak 8, Bangladeš 6, Pakistan 5, Rusija 1, Iran 23) Broj upućenih zahtjeva Albaniji: • ukupno 71 • broj pozitivnih odgovora 20 (Sirija 7, Nepal 2, Bangladeš 1, Indija 1, Palestina 8 i Iran 1. • broj negativnih odgovora 51 (Sirija 29, Maroko 7, Jemen 1, Turska 4, Z.Sahara 1, Irak 4 i Alžir 5) Broj primljenih/prihvaćenih/odbijenih zahtjeva za tranzit Od BIH zaprimljeno zahtjeva za 112 lica • pozitivno za 112 lica Ispoštovani su svi propisani rokovi za odgovaranje na pojedinačne zahtjeve za readmisiju, kako u redovnom tako i u skraćenm postupku.
11. Iniciranje sastanaka Zajedničkih odbora za	Dostavljanje pisanih zahtjeva preko Ministarstva vanjskih poslova za održavanje	- Ministarstvo unutrašnji	IV kvartal 2018	- Broj upućenih inicijativa - Broj održanih sastanaka	REALIZOVANO Mjera se realizuje u kontinuitetu i

praćenje implementacije Sporazuma sa readmisiji sa BIH, Republikom Hrvatskom, Republikom Albanijom, Republikom Kosovo i Republikom Srbijom	sastanaka zajedničkih odbora	h poslova - Uprava policije - Ministarstvo vanjskih poslova		- Zaključci sa sastanaka	održana su dva sastanka Zajedničkog odbora za praćenje implementacije Sporazuma o readmisiji sa R.Albanijom i to jedan u februaru u Tirani, a drugi u novembru u Podgorici. Postignut je napredak u implementaciji Sporazuma i Protokola.
12. Jačanje profesionalizma u radu službenika i drugih aktera uključenih u proces reintegracije	Organizovanje redovnih obuka za sve aktere uključene u proces reintegracije radi kontinuiranog unapređenja svojih aktivnosti baziranih na istraženim potrebama korisnika, a u cilju razvijanja i pružanja usluga u skladu sa međunarodnim standardima	Ministarstvo unutrašnjih poslova kao i ostali organi uključeni u proces reintegracija	Kontinuirano /Stalna aktivnost	- Broj održanih obuka, seminara, radionica, okruglih stolova; - Broj organizovanih dodatnih obuka i broj polaznika;	REALIZOVANO Mjera se realizuje u kontinuitetu i u cilju uključanja svih aktere u proces reintegracije radi kontinuiranog unapređenja svojih aktivnosti baziranih na istraženim potrebama korisnika, i u cilju razvijanja i pružanja usluga u skladu sa međunarodnim standardima u Bijelom Polju je 01.10.2018. godine održan zajednički sastanak svih aktera koji su uključeni u ovaj proces. S obzirom da povratnici najčešće kao mjesto vraćanja, pored Podgorice, navode Berane,

					Rožaje, Bijelo Polje, ovom sastanku su, pored predsjednika opštine Bijelo Polje, prisustvovali i generalna direktorica Direktorata za građanska stanja i lične isprave/MUP, direktor Uprave za zbrinjavanje izbjeglica, predstavnici ZZZ CG, MZ, i lokalnih uprava sa sjevera CG.
13. Promovisanje sistema informisanosti relevantnih subjekata i povratnika o svim aspektima održive i efikasne reintegracije i izrada, štampanje i distribucija informativnog materijala sa svim relevantnim informacijama koje se odnose na pitanja reintegracije	-Izrada, štampanje i distribucija informativnog materijala sa svim	- Ministarstvo unutrašnjih poslova-Uprava	Kontinuirano /Stalna aktivnost	Informativni materijal distribuiran jedinicama lokalne samouprave Informativni materijal distribuiran diplomatsko-konzularnim predstavništvima Crne Gore u	REALIZOVANO Mjera se realizuje u kontinuitetu i Ministarstvo unutrašnjih poslova je u saradnji sa ostalim relevantnim subjektima i uz finansijsku podršku Međunarodne organizacije za migracije (IOM), sačinilo i štampalo Informator za povratnike po readmisiji i Poster sa osnovnim informacijama za povratnike po readmisiji na crnogorskom jeziku. Ovaj materijal je dostavljan Ministarstvo vanjskih poslova, radi prosljeđivanja diplomatsko konzularnim predstavništvima

					Crne Gore u inostranstvu, posebno u državama iz kojih se vraća najveći broj povratnika po readmisiji (SR Njemačka, Švedska, Republika Austrija, Švajcarska, Države Beneluksa, Republika Italija, Danska, Španija, Francuska i dr.), zatim Upravi za zbrinjavanje izbjeglica, radi prosljeđivanja nadležnim organima i ciljnim grupama i Upravi policije/Sektoru granične policije, radi distribuiranja na svim graničnim prelazima u Crnoj Gori. Crveni krst Crne Gore je imao 2 sastanka sa predstavnicima Svjetske banke u cilju definisanja potreba povratnika u Crnu Goru. Pored toga, Crveni krst Crne Gore je u 3 slučaja razmjenjivao informacije o povratničkim porodicama sa Crvenim krstom Njemačke, Crvenim krstom Austrije i Crvenim krstom Luksemburga.
14. Dalji razvoj normativnog	Dalje usaglašavanje	- Ministarstvo	Kontinuirano	- Broj donijetih, izmijenjenih i	REALIZOVANO

okvira u cilju razvoja rješenja pitanja zaštite i ostvarivanja prava povratnika	nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU kroz donošenje odgovarajućih izmjena i dopuna relevantnih propisa	unutrašnjih poslova; - Ministarstvo vanjskih poslova; - Ministarstvo rada i socijalnog staranja - Ministarstvo zdravlja; - Ministarstvo prosvjete; - Relevantne međunarodne organizacije; - NVO sektor;	/Stalna aktivnost	dopunjenih propisa - Izvještaji o radu nadležnih državnih organa	Mjera se realizuje u kontinuitetu i u izvještajnom periodu. Ministarstvo unutrašnjih poslova je sprovelo sljedeće aktivnosti na zaključivanju sporazuma i protokola o readmisiji: - Potpisan je implementacioni protokol za Kraljevinom Španijom, - Usaglašen je implementacioni protokol sa Grčkom; Normativni okvir u sektoru zdravstva obuhvata i lica u Readmisiji, samim tim jer su oni ujedno i osiguranici Fonda za zdravstveno osiguranje i odlaskom iz zemlje, nijesu odjavljeni sa zdravstvenog osiguranja, tako da povratkom nastavljaju kontinuirano dobijanje zdravstvenih usluga u svojstvu osiguranika.
15. Nastaviti sa sprovođenjem aktivnosti kako bi se preduprijedile eventualne	- Intenziviranje operativne saradnje i razmjene informacija graničnih službi - Intenziviranje saradnje i razmjene informacija sa	- Ministarstvo unutrašnjih poslova- Uprava policije;	Kontinuirano /Stalna aktivnost	- Broj razmijenjenih informacija i održanih sastanaka graničnih službi - Broj razmijenjenih	REALIZOVANO Mjera se realizuje u kontinuitetu i realizovani su zajednički sastanci sa: Bosnom i Hercegovinom: - Lokalni nivo 58 - Regionalni nivo

zloupotrebe bezviznog režima, od strane povratnika po readmisiji, koji mogu biti potencijalni tražioci azila u EU	Frontexom - Intenziviranje saradnje i konsultacija sa prevoznicima čije usluge se koriste za putovanja u države odredišta tražilaca azila			informacija sa Frontexom - Broj razmijenjenih informacija i izvršenih konsultacija između Uprave policije i prevoznika	15, R. Srbijom: - Lokalni nivo 48 - Regionalni nivo 0, R. Kosovo: - Lokalni nivo 22 - Regionalni nivo 1, R. Albanijom: - Lokalni nivo 37 - Regionalni nivo 4 U cilju izbjegavanja odbijanja ulaza u zemlje Šengena, sa kojima je postignuta vizna liberalizacija, i vraćanja putnika koji direktno dolaze iz Crne Gore (crnogorski i strani državljani) prilikom izlaska iz Crne Gore, službenici granične policija vrše preventivne provjere o ispunjenosti uslova za izlazak iz Crne Gore i ulazak u zemlje Šengena, koje se odnose na: • količinu novčanih sredstava za namjeravani boravak; • razlog boravka (garantno pismo, turistički vaučer, hotelska rezervacija i drugo); • posjedovanje povratne karte (u avionskom ili brodskom saobraćaju); • posjedovanje putničkog zdravstvenog osiguranja; • provjeru dužine boravaka u zemljama Šengena prema graničnim štambiljima

					otisnutim u putnim ispravama putnika; i • obaveznu provjeru kroz postojeće baze podataka. Broj realizovanih aktivnosti sa FRONTEX-om • Godišnji sastanak analitičkog pregleda (učestvovala dva službenika). • Radionica gostujućih analitičara (učestvovao jedan službenik). • Sastanak eksperata mreže za analizu rizika za zemlje Zapadnog Balkana (učestvovala dva službenika). • Sastanci za razvoj obuke za oblast fundamentalnih prava (učestvovao jedan službenik). • Redovni godišnji sastanak (prisustvovala dva službenika). • Sastanak za pripremu dnevnog izvještavanja U 2018, u okviru saradnje sa FRONTEX-om, realizovane su i

					sledeće aktivnosti: • Saradnja u okviru Mreže za analizu rizika Zapadnog Balkana (WBRAN).• Konferencija mreže zemalja domaćina zajedničkih operacija.• Zajednička operacija koordinisanih tačaka 2018 – kopno (realizuje se na četiri granična prelaza u trajanju dvije i četiri rotacije po okvirno četiri sedmice).• Zajednička operacija fokalne tačke 2018 – na aerodromskim graničnim prelazima kroz razmjenu osoblja i slanja posmatrača.• Godišnja konferencija za obuku.• Godišnji bilateralni razgovori.• Dva zajednička leta kojima je u pratnji naših službenika vraćeno 65 naših državljana iz Njemačke Kontinuirano, na mjesečnom nivou, se razmjenjuju statistički podaci u okviru FRONTEx-ove mreže za analizu rizika za zemlje Zapadnog Balkana. Statistički podaci se odnose na nezakonite

					migracije i detektovano oružje. Na osnovu potpisanog Radnog aranžmana, Sektor granične policije je u oktobru 2018. počeo da na dnevnom nivou dostavlja izvještaj FRONTEX-u sa podacima koji se odnose na migracije, a obuhvataju sljedeće indikatore: - Nezakoniti prelasci ili pokušaji; readmisija; međunarodna zaštita; nezakonit boravak.
16. Organizovanje obuka za službenike Uprave policije u cilju pružanja neophodnih informacija o pravima i obavezama povratnika po readmisiji	Obučiti službenike Sektora granične policije koji su radno angažovani na graničnim prelazima s posebnim osvrtom na GP "Aerodrum - Podgorica".	- Ministarstvo unutrašnjih poslova - Uprava policije;	Kontinuirano /Stalna aktivnost	- Broj organizovanih obuka i broj službenika koji su prošli obuku	REALIZOVANO Mjera se realizuje u kontinuitetu i izrađen je Program obrazovanja, stručne obuke i specijalističkog usavršavanja. Plan obuke je dostavljen svim relevantnim institucijama. Sa službenicima Sektora granične policije realizovano je 219 oblika obučavanja u kojima su i obrađivane teme o pravima i obavezama povratnika po readmisiji. Kroz realizovane oblike

					obučavanja prošlo je 2.556 službenika Sektora granične policije.
17. Organizovati edukacije za članove timova u lokalnim zajednicama koji su nadležni u procesu prihvata povratnika	Vršiti redovnu edukaciju i obuku zaposlenih u nadležnim institucijama, posredstvom IOM-a, TAIEX-a, UNHCR-a, kao i ostalih relevantnih institucija na nacionalnom i lokalnom nivou	- Uprava za zbrinjavanje je izbjeglica i centri za socijalni rad u saradnji sa lokalnim samoupravama i predstavnicima drugih nadležnih organa;	Kontinuirano /Stalna aktivnost	- Broj organizovanih obuka i broj službenika koji su prošli obuku	REALIZOVANO Mjera se realizuje u kontinuitetu i bivša Uprava za zbrinjavanje izbjeglica vezano za edukaciju članova timova u lokalnim zajednicama je realizovala sljedeće: - obišla i ukazala zaposlenima u centarima za socijalni rad i opštinama u Podgorici, Beranama, Bijelom Polju i Rožajama o obavezama iz ovog akcionog plana kao i nadležnostima organa i načinu komunikacije među njima (tri obilaska). - dva puta održala sastanke na kojima je upoznala članove timova sa sadržajem Koraka kojima su definisana postupanja prilikom prihvata lica i nadležnosti organa i institucija. - uputila dopis IOM-u u smislu pružanja podrške za edukaciju

					članova timova u lokalnim zajednicama. Dobili usmeni odgovor da u tom pravcu moraju da angažuju kolege iz okruženja i da je to povezano sa njihovim budžetom. - zatražili pomoć i od EU da se putem TAIEX-a, organizuje edukacije.
18. Uspostavljanje mehanizama za prikupljanje i obradu podataka o prihvatu osoba koji su vraćeni po sporazumima o readmisiji, s ciljem detekcije tokova migracija	Kontinuirano vođenje evidencije koja će sadržati sljedeće podatke o povratnicima: država porijekla, polna struktura, godine, i dr.	- Ministarstvo unutrašnjih poslova - Uprava policije; - Uprava za zbrinjavanje izbjeglica - Centri za socijalni rad.	Kontinuirano /Stalna aktivnost	- Ažurirana evidencija sa svim relevantnim podacima	REALIZOVANO Mjera se realizuje u kontinuitetu i kada je u pitanju readmisija Ministarstvo unutrašnjih poslova vodi odgovarajuće ručne evidencije na: mjesečnom, kvartalnom, polugodišnjem i godišnjem nivou. Evidencija lica koja se javljaju kao subjekti readmisije iskazuje se po državama iz kojih dolaze, opštinama u kojima imaju prijavljeno prebivalište, odnosno u koje se vraćaju, starosnoj i polnoj strukturi. Na ovaj način se dolazi do kvalitetnih informacijama o migracijama. Značaj ovako dobijenih podataka ogleda se i u činjenici da se Crna

					Gora može svrstati na mjerljivoj ljestvici zemalja regiona kojem pripada, pa i šire. Takođe, ovako dobijeni podaci su preduslov da se uopšte može razmišljati o aktivnom vođenju migracione politike. Ovo tim prije što se na osnovu proizvedenih podataka, može planirati migraciona politika države, koja se u krajnjem svodi na sprječavanje ilegalnih i upravljanje legalnim migracijama. Na ovaj način Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore se javlja kao proizvođač ali istovremeno kao i korisnik tako proizvedenih podataka, tako da se ovaj organ prepoznaje kao stožerni organ državne uprave kada je u pitanju predlaganje i izvršavanje donijetih propisa i mjera u oblasti migracija. Kada je u pitanju skraćeni postupak readmisije Sektor granične policije vodi odgovarajuće evidencije na: mjesečnom, kvartalnom, polugodišnjem i godišnjem nivou.

					Evidencija lica koja se javljaju kao subjekti readmisije iskazuje se po državama iz kojih dolaze, odnosno u koje se vraćaju.

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

- shodno Akcionom planu za sprovođenje Strategije reintegracije lica vraćenih na osnovu Sporazuma o readmisiji za period 2016-2020. godina, za 2018. i 2019. godinu, Vlada je donijela u martu 2018. godine, prije sve potrebno je raditi na realizaciji mjere koja je u 2018. godini djelimično realizovana, i to: *“Uspostavljanje elektronske Baze podataka o licima koja su vraćena u skladu sa sporazumima o readmisiji i elektronsko uvezivanje svih nadležnih organa koji se bave ovim pitanjima”*.
- s obzirom da je mjerom 4 iz AP, između ostalog predviđeno *„Pružanje pomoći povratnicima od strane nadležnih organa prilikom ostvarivanje prava na obezbjeđenje privremenog smještaja”*, to je potrebno u AP za 2020 u Budžetu predvidjeti sredstva za ovu namjenu.
- s obzirom da je Vlada Crne Gore donijela je novu **Uredbu o organizaciji i načinu rada državne uprave**, kojom je propisano da Ministarstvo unutrašnjih poslova, između ostalog, **vrši poslove uprave koji se odnose pomoć u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru, u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji, to je potrebna obuka službenika Ministarstva unutrašnjih poslova u dijelu praktične primjene poslova koji se odnose pomoć u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru.**
- kako je je Ministarstvo unutrašnjih poslova preuzelo ove poslove od Ministarstva rada i socijalnog staranja to je potrebno donijeti nova rješenja o formiranju Operativnog i lokalnih timova za pružanje pomoći u ostvarivanju prava crnogorskih državljana prilikom povratka u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji.**
- s obzirom na povećan priliv migranata, koji iz Grčke, preko Albanije potrebno je da Ministarstvo unutrašnjih poslova intenzivira aktivnosti na potpisivanju i primjeni implementacionog protokola sa Grčkom (tekst Protokola je usaglašen).
- Ministarstvo unutrašnjih poslova treba da intenzivira aktivnosti na ponovnom iniciranju potpisivanja sporazuma o readmisiji sa trećim državama sa kojima Crna Gora nema potpisane sporazume, kao i potpisivanje implementacionih protokola sa ostalim državama članicama EU, sa kojima nemamo potpisane protokole.
- Potrebno je da **Ministarstvo unutrašnjih poslova, kao krovna institucija u reintegraciji povratnika, značajnije uključi jedinice lokalne samouprave u sprovođenju mjera i aktivnosti na planu integracije povratnika u lokalnim zajednicama.**